

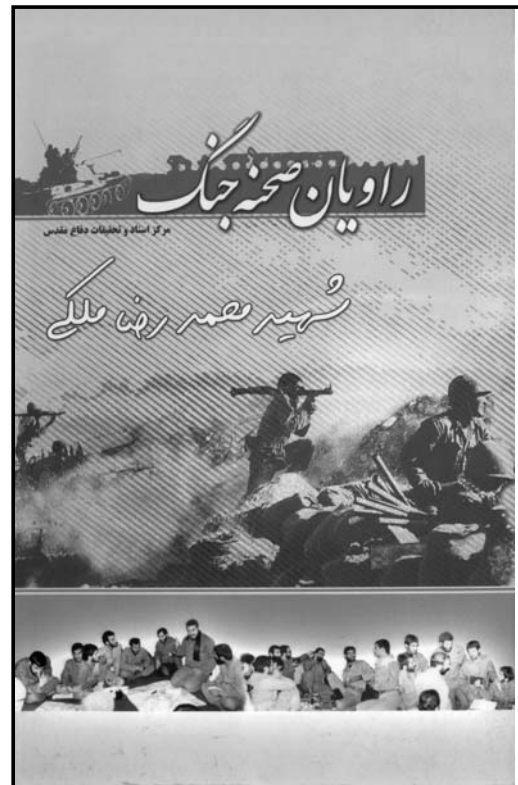
معرفی کتاب

چمران بویه

راویان صحنه‌ی نبرد؛ شهید محمدرضا ملکی

شهید ملکی در قالب ۲ فصل آورده شده است. در این بخش جز در قسمت اشارات، هیچ جمله‌یی اضافه نشده و مؤلف فقط به انتخاب مطالب، عنوان‌بندی و چینش موضوعی آن‌ها اکتفا کرده است تا خواننده بی‌واسطه با نگاه عرفانی و احساسات و عواطف شهید آشنا شود و برداشتی آزادانه داشته باشد. برای مثال، در فصل "از دوستی تا حقیقت" به سیر تکاملی فطری و شناختی شهید ملکی پرداخته شده و به موضوعاتی همچون محبت، عقل، اخلاق و آموزش اشاره شده است؛ یا در فصل "از دل" به طور ویژه به فرازهایی زیبا از دست‌نوشته‌ها و عاشقانه‌های شهید که از لابه‌لای نگاه‌های وی به والدین، همسر و دوستانش به دست آمده، توجه شده است تا مخاطب با واگویی‌های درونی او آشنا شود. فصول هشت‌گانه‌ی کتاب عبارت‌اند از:

- فصل اول: "او یک مرد بود"؛ مجید سان‌کهن.
- فصل دوم: "خواهرانه، مادرانه"؛ خدیجه ملکی خواهر شهید و سلما ایمانی مادر شهید.
- فصل سوم: "بچه محل"؛ راوی مهرداد شریف کاظمی همسایه‌ی شهید.
- فصل چهارم: "راویان"؛ راوی محسن رخصت‌طلب هم‌رزم شهید.
- فصل پنجم: "ما دو نفر"؛ راوی حمیدرضا فراهانی دوست شهید.
- فصل ششم: "همسر عزیز"؛ راوی ام‌النبین (معصومه) عسگری همسر شهید.
- فصل هفتم با عنوان "از دوستی تا حقیقت" و فصل هشتم با عنوان "از دل" شامل دست‌نوشته‌های عرفانی شهید ملکی است که با کوشش نویسنده گردآوری شده است.

کتاب راویان صحنه‌ی جنگ؛ شهید محمدرضا ملکی به همت مجید سان‌کهن در ۲۴۴ صفحه نگاشته و مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس در سال ۱۳۹۰ آن را منتشر کرده است. این کتاب اولین اثر مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس در خصوص معرفی راویان شهید در طول هشت‌سال دفاع مقدس است. کتاب راویان صحنه‌ی جنگ به دو بخش کلی تقسیم شده است: بخش اول کتاب، شامل فصل‌های اول تا ششم بر اساس روایت افراد خانواده، دوستان، نزدیکان و هم‌رزمان شهید تدوین شده است. در بخش دوم، دست‌نوشته‌ها و دل‌نوشته‌های

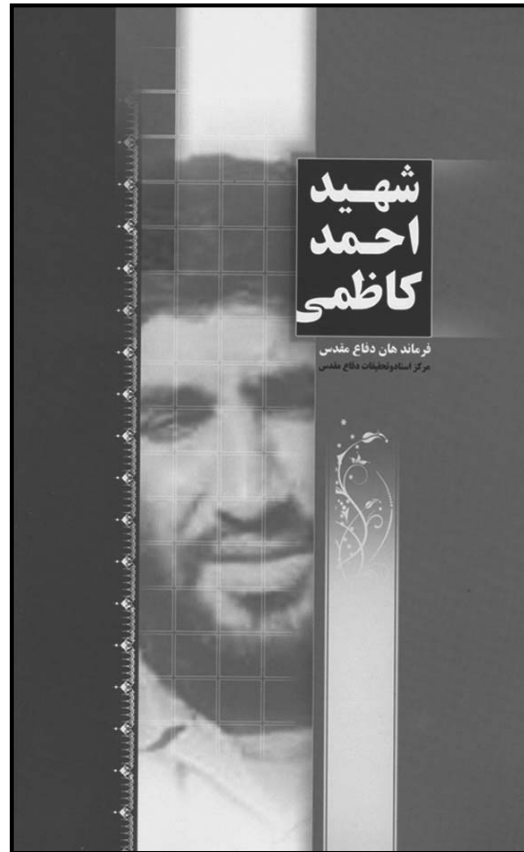
فرماندهان دفاع مقدس؛ شهید احمد کاظمی

برای کسانی که شناخت چندانی از شهید کاظمی ندارند، غریب و شگف‌آور خواهد بود. پیروزی در عملیات‌ها با به کارگیری ابتکارات راهبردی متعدد، فرماندهی و مدیریت قوی در گُردستان و منطقه‌ی قرارگاه حمزه و از بین بردن زمینه‌های فعالیت گروهک‌ها بخشی از اقدامات این فرمانده بزرگ است که در این کتاب به آن پرداخته شده است.

کتاب شهید احمد کاظمی از مجموعه کتاب‌های فرماندهان جنگ می‌باشد که به کوشش سعید سرمدی در ۳۰۰۰ نسخه و ۳۱۲ صفحه در مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس تدوین و منتشر شده است. در ابتدای کتاب و پس از مقدمه، متن وصیت‌نامه‌ی شهید احمد کاظمی به چاپ رسیده است؛ این وصیت‌نامه دو محور اصلی وجود دارد: نخست، عشق به شهادت و التماس به محضر الهی برای رجوع به مبدأ هستی و وصل به معبود لایزال و سپس بیان نامالیقات و سختی‌هایی که در لفافه و سربسته مطرح شده است.

کتاب حاضر ده فصل دارد: فصل اول کتاب با عنوان "شهید احمد کاظمی از نمای نزدیک و دور" به قلم دکتر محسن رضایی به رشته‌ی تحریر درآمده است. سوابق و مبارزات احمد کاظمی در دوران انقلاب اسلامی، عبور از تنگه‌ی رقابیه در عملیات فتح‌المبین، پایان آفتد خارجی و شروع پدافند داخلی، سفر مقام معظم رهبری به منطقه‌ی قرارگاه حمزه، احمد و خانواده، دل‌باخته‌ی حسین و مهدی، اهل سیاست و نه سیاسی‌کاری، شوخ طبعی و فداکاری در زلزله‌ی بسم از مهم‌ترین عناوین این فصل به شمار می‌رود.

عنوان فصل دوم کتاب، "شهید کاظمی و نقش او در جنگ" است که حاصل گفت و گوی راوی جنگ، برادر محمد درودیان با سرداران غلامعلی رشید و قاسم سلیمانی می‌باشد. زیرکی و تدبیر فوق‌العاده، دوراندیشی، استفاده از فرصت در ابعاد تاکتیکی و

سازنده‌ی سقوط هواپیمای حامل فرماندهان و مسئولان سپاه در ۱۹ دی ۱۳۸۴ و شهادت سردار حاج احمد کاظمی در این حادثه، سبب شد تا یکی دیگر از فرماندهان بزرگ جنگ که سال‌ها در پس حجاب گم‌نامی پنهان شده بود، به جامعه معرفی شود.

عظمت شخصیت، خصائص اخلاقی برجسته، خدمات ارزشمند شهید کاظمی در دوران جنگ و تلاش‌های بی‌دریغ او برای برقراری امنیت مرزی (در گُردستان و منطقه‌ی قرارگاه حمزه)، مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس را بر آن داشت تا مقالاتی را که تاکنون درباره‌ی این شهید بزرگوار در فصل‌نامه‌ی نگین ایران به چاپ رسیده است در کتابی مستقل گردآوری و منتشر کند. بسیاری از مطالب این کتاب

جنگ صدام؛**گفتگو با آخرین فرمانده گارد ریاست جمهوری****Sad dam's War, An Iraqi Military Perspective of Iran-Iraq War**

جنگ صدام ترجمه‌ی کتاب **Sad dam's War, An Iraqi Military Perspective of Iran-Iraq War** است که در سال ۲۰۰۹ منتشر شده است. این کتاب در دو بخش به قلم کوین وودز و ویلیامسون مورای نوشته شده و داود علمایی کوپایی آن را ترجمه کرده است. بخش اول، خلاصه‌ی از اطلاعات و تحلیل نویسندگان را در بر می‌گیرد که بر مبنای گفت و گو با ژنرال حمدانی به دست آمده است. بخش دوم، متن ویرایش شده‌ی این گفت و گو است که عموماً به ترتیب تاریخ وقایع منظم و مدون شده است. همان‌طور که اشاره شد این کتاب در بردارنده‌ی

راهبردی، انضباط، شجاعت، جسارت و ادب از خصوصیات بارز شهید احمد کاظمی است که در این فصل بیان شده است.

"فرمانده شهید به روایت فرمانده دیگر"، "احمد کاظمی در جنگ و پس از آن"، "مرز مدیریت آشتی‌پذیر و مدیریت آشتی‌ناپذیر"، "خنده در حلقه‌ی آتش و آب"، "پیشروی در عمق (لشکر ۸ نجف در عملیات والفجر ۸)" و "جنگ و گریز در شرق بصره (لشکر ۸ نجف اشرف در عملیات کربلای ۵)"، عناوین فصل‌ها سوم تا هشتم کتاب می‌باشند که به ترتیب به همت سردار غلامعلی رشید، دکتر حسین علایی، مجید نداف، سردار مصطفی ایزدی و مهدی انصاری نگاشته شده‌اند.

فصل نهم با عنوان "تجزیه و تحلیل عوامل و شرایط مؤثر در پایان جنگ" متن سخنرانی شهید کاظمی در جمع نیروهای لشکر ۸ نجف اشرف در پایگاه انبیا شوشتر می‌باشد.

فصل دهم، فصل پایانی کتاب است و "نقش سپاه در جنگ و تأمین امنیت" نام دارد. این فصل گزیده‌ی از سخنان دکتر حسن روحانی در آیین یادبود شهید کاظمی و هم‌زمانش در پنجم بهمن ۱۳۸۴ است که در مدرسه‌ی عالی شهید مطهری ایراد شده است. وی در این سخنرانی تهدیدهای نظامی اسلامی در سال‌های پس از انقلاب و جایگاه و سهم سپاه را در عبور از بحران‌ها برشمرد و بررسی کرده است. در پایان کتاب هم عکس‌هایی از شهید احمد کاظمی در جمع هم‌زمانش، چاپ شده است.

گفتنی است گردآوری و کنار هم قرار دادن مقالات علمی، سخنرانی‌ها، گفت‌وگوها، زندگی‌نامه و خاطرات مربوط به این شهید بزرگوار، یک دست کردن متن کتاب را دشوار کرد، اما در عین حال تنوع و جذابیت خاصی به آن بخشید.

- بهبود و افزایش شناخت از عراق و منطقه‌ی آن.
 - تهیه‌ی سوابق تاریخی، ارائه‌ی نمایی از شخصیت و سیاست منطقه و طرح داده‌هایی برای مطالعات و تحلیل‌های بلندمدت توسط سازمان‌های امنیت ملی.
 - مشخص کردن تأثیرات و کاربرد قابلیت‌های امریکا، از منظر دشمن برای تدوین دکترین و سازمان‌دهندگان نیرویی.
 - پشتیبانی از طرح‌ریزی عملیاتی و راهبردی با بهبود شناخت امریکا از تفکر نظامی اعراب، ارتش جدید عراق، کشورهای همسایه و استعداد‌های منطقه‌یی.
- همان‌گونه که ذکر شد این کتاب از دو بخش تشکیل شده است. بخش اول با عنوان "بررسی و تحلیل" شامل ۱۰ سرفصل بدین ترتیب است:
۱. ملاحظات کلی
 ۲. جنگ‌های اعراب و اسرائیل و ظهور حزب بعث.
 ۳. از جنگ ۱۹۷۳ تا جنگ ایران و عراق (۱۹۸۸-۱۹۸۰).
 ۴. جنگ ایران و عراق (۱۹۸۸-۱۹۸۰).
 ۵. دوره‌ی جنگ.
 ۶. جنگ فرسایشی ۱۹۸۵-۱۹۸۲ (۱۳۶۴-۱۳۶۱).
 ۷. سال ۱۹۸۲ و پس از آن.
 ۸. بازیابی وضعیت پس از شکست فاو.
 ۹. مباحثی درباره‌ی جنگ سرد ایران و عراق در دهه‌ی ۱۹۹۰.
 ۱۰. صدام: رهبری سیاسی و نظامی.
- بخش دوم که با عنوان "گفت و گو" تدوین یافته است، شامل ۱۶ مصاحبه به این شرح است:
- گفت و گو‌ی اول: جنگ‌های اعراب و اسرائیل و انتقال قدرت به حزب بعث.
- گفت و گو‌ی دوم: تغییر قدرت نظامی و سیاسی در عراق در دهه‌ی ۱۹۷۰، تغییر قدرت سیاسی و نظامی در ایران و مراحل اولیه‌ی جنگ ایران و عراق.
- گفت و گو‌ی مفصل چندتن از اساتید مؤسسه‌ی تحلیل‌های دفاعی دانشگاه دفاع ملی امریکا با آخرین فرمانده سپاه گارد عراق ژنرال حمدانی، است. حمدانی در این گفت و گوها ضمن تجزیه و تحلیل برخی مسائل مربوط به عملیات‌های ارتش عراق و نیز بعضی عملیات‌های ایران در دوران جنگ هشت‌ساله، از دیدگاه خود نقاط قوت و ضعف قوای رزمی دو طرف را مورد بررسی قرار داده است. سخنان حمدانی به این دلیل حائز اهمیت است که وی یکی از نظامیان با سابقه و قدیمی عراق بوده و مدتی را در لشکر و سپس سپاه گارد ریاست‌جمهوری در عالی‌ترین سطوح خدمت کرده است. او در طول خدمت خود، تجربه‌های فراوانی را از جنگیدن با نیروهای ایرانی به ویژه داوطلبان بسیجی کسب کرده و پیوسته به فکر فائق آمدن بر شیوه‌های جنگی رزمندگان اسلام بوده است. بنابراین، از گفته‌های وی می‌توان دریافت که در چه موقعیت‌هایی نیروهای ایرانی موفق‌تر عمل کرده‌اند و چرا در برخی عملیات‌ها ناکام بوده‌اند. از سوی دیگر او در این مصاحبه تا حدی وضعیت نیروهای رزمی عراق را تشریح و بعضی مسائل بالاتر از سطوح ارتش را نیز بیان کرده است. بعضی از مطالبی که او در این گفت و گو مطرح کرده، شاید پس از گذشت سال‌ها برای اولین بار بیان شده باشد.
- این کتاب اولین جلد از مجموعه کتاب‌هایی است که با هدف افزایش شناخت ارتش‌های خاورمیانه، ارتش جدید عراق، همسایه‌های عراق و استعداد‌های منطقه‌یی و جهانی تهیه شده است که این شناخت برای حفظ منافع امریکا اهمیت فراوانی دارد. در کتاب جنگ صدام- که بر مبنای مطالعه و ظایف و تاریخ نظامی که به پروژه‌ی ۱۹۴۶ معروف است- تدوین یافته این موارد مورد توجه قرار گرفته‌اند:
- تدوین مجموعه‌یی از سوابق جنگی، سازمانی و نیرویی عراق نوین.

اقدامات مقابله‌ی عراق.

گفت و گوی چهاردهم: نقش مذهب در جنگ ایران و عراق، موضوع بلوچ‌ها و اکراد، حملات هوایی و موشکی و سلاح‌های هوشمند و ماهواره‌یی، بازدارندگی موشکی ایران.

گفت و گوی پانزدهم: عملیات زرهی، ذهنیت صدام از فن‌آوری نظامی، تحولات تاکتیکی و عملیات ایران.

گفت و گوی شانزدهم: توصیه‌هایی به امریکا برای اقدام در عراق پس از ماه می ۲۰۰۷.

کردستان در جنگ ضد شورش‌گری و دفاع مقدس

انقلاب اسلامی بلافاصله بعد از پیروزی با دو طیف از دشمنان مواجه شد: طیف اول، دشمنان داخلی بودند که تحت تأثیر اندیشه‌های سیاسی دو بلوک شرق و غرب قرار داشتند، همواره خود را مستحق رهبری مردم می‌دانستند و برای تحقق خواسته‌هایشان اقدامات فراوانی انجام می‌دادند؛ طیف دوم، دشمنان خارجی بودند که با پیروزی انقلاب اسلامی، از یک سو، منافع آنان به خطر افتاده بود و از سوی دیگر، با معرفی چهره‌ی جدیدی از اسلام، ایدئولوژی آنان متزلزل شده بود و شعارهایشان دیگر نزد ملت‌ها جذابیت نداشت. این دو طیف نقش مؤثری در بی‌ثبات جلوه دادن نظام ایفا کردند. طیف دشمنان داخلی، با تهدید وحدت ملی و استقلال کشور، خواستار استقلال اقلیت‌های ایرانی و تجزیه‌ی سرزمین‌های آنان، از جمله تجزیه‌ی مناطق گردنشین بودند تا با حمایت قدرت‌های بزرگ زمینه‌ی تشکیل کشور مستقل کردستان را فراهم کنند. طیف دشمنان خارجی نیز با حضور در کشورهای عراق و ترکیه، در عمل صحنه‌گردان بحران‌های سیاسی و امنیتی داخل ایران بودند و کشورهایمانند شوروی، امریکا،

گفت و گوی سوم: نیروی هوایی عراق، فرماندهی عراق در سال ۱۹۸۱، واکنش صدام به شکست‌ها و اعدام افراد، تلفات و توسعه‌ی ارتش عراق در سال ۱۹۸۰ تا ۱۹۸۲.

گفت و گوی چهارم: ابعاد شخصیتی و روانی صدام، نبرد زرهی عراق، تاکتیک‌های موج انسانی ایران، کاریزمای امام خمینی، نبرد خرمشهر.

گفت و گوی پنجم: هرج و مرج‌های سیاسی تهران در سال‌های ۱۳۵۹ و ۱۳۶۰، تاکتیک‌های نفوذ ایران، حملات به بصره، نفوذ ایران به هور، سلاح‌های شیمیایی و گارد ریاست‌جمهوری عراق.

گفت و گوی ششم: عملیات ایران در حاج عمران و حمایت کُردها، راهبرد و تاکتیک پیش‌بینی نشدنی ایران، تلفات لشکر ۶ زرهی عراق، توسعه‌ی اطلاعات و حمایت ماهواره‌یی از عراق.

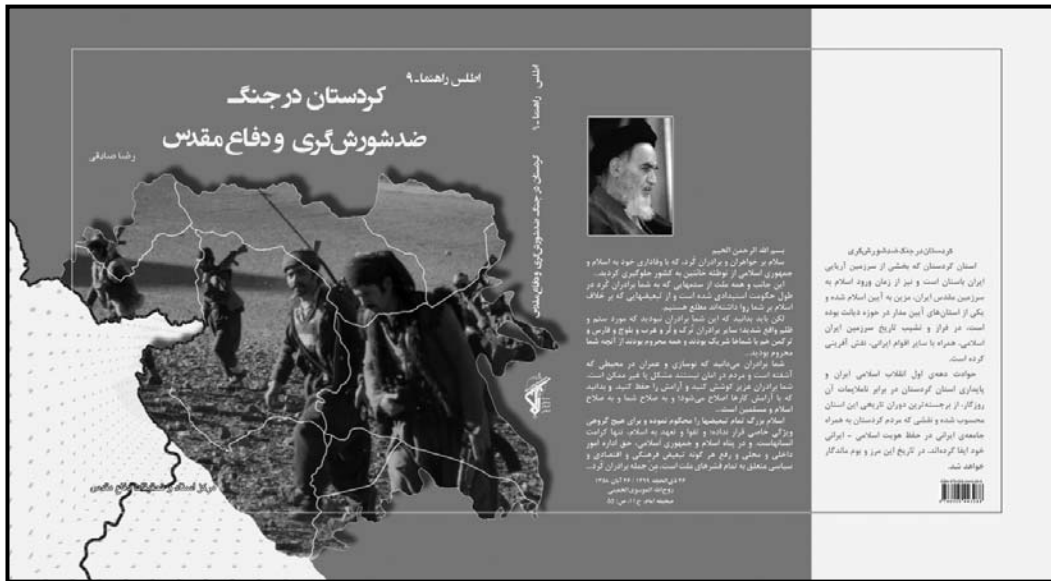
گفت و گوی هفتم: عملیات فاو، اسرای جنگی. گفت و گوی هشتم: توسعه‌ی گارد ریاست‌جمهوری و واکنش به فاو، نقش حسین کامل، حمله‌ی ایران به بصره و شلمچه.

گفت و گوی نهم: تغییرات فرماندهی گارد ریاست‌جمهوری، حملات موشکی، حلبچه، طرح‌ریزی عراق برای عملیات بازپس‌گیری فاو، مجاهدین خلق در جنگ.

گفت و گوی دهم: تأسیس ارتش عراق، فرهنگ نظامی عراق، عبرت‌های فراگرفته از جنگ ایران و عراق، تصور صدام از جنگ.

گفت و گوی یازدهم: جنگ دوم خلیج فارس. گفت و گوی دوازدهم: طرح‌ریزی نظامی علیه ایران در دهه‌ی ۱۹۹۰، توضیح تاریخی جنگ ایران و عراق، عناصر دینی و قومی، اروندرود، ایدئولوژی حزب بعث و امام خمینی.

گفت و گوی سیزدهم: جنگ ۲۰۰۳ و راهبرد ایران، توانمندی‌ها و توسعه‌ی قدرت نظامی ایران،

است تا چگونگی بروز بحران در کردستان و حوادث حاصل از آن، اقدامات شورش‌گرانه‌ی گروه‌های تجزیه‌طلب، تسامح ناکارآمد دولت مرکزی در برابر بحران آفرینان، سرکوب شورش‌گران، آزادسازی مناطق مختلف استان از سلطه‌ی شورش‌گران، تأمین مرز بین‌المللی، دفع تجاوز ارتش بعثی عراق از مناطق مرزی ایران و آزادسازی مناطقی از استان سلیمانیه‌ی عراق بیان و به تصویر کشیده شود.

اطلس کردستان، در جنگ ضد شورش‌گری و دفاع مقدس در هفت فصل تدوین شده است: فصل اول کتاب با نام "وضعیت عمومی"، به تاریخ و جغرافیای استان کردستان و معرفی اجمالی گروه‌های شورش‌گر پرداخته است. فصل دوم بروز بحران در کردستان، تلاش دولت برای کنترل بحران توأم با تسامح و ناکارآمدی آن را بیان کرده است. فصل سوم، چهارم و پنجم به ترتیب آزادسازی شهرها، جاده‌های ارتباطی و مناطق بینابینی را به تصویر کشیده‌اند. فصل‌های ششم و هفتم به ترتیب به عملیات‌هایی که با هدف تأمین مرز انجام شده و نبردهایی که با هدف تعقیب ارتش تجاوزگر عراق به اجرا درآمده و به آزادسازی نوار غربی استان سلیمانیه‌ی عراق انجامیده است، اشاره دارند.

فرانسه و حکومت صهیونیستی با حمایت‌های خود از گروه‌های ضد انقلاب، بحران‌های داخلی را تشدید و نظام تازه‌تأسیس جمهوری اسلامی ایران را تضعیف می‌کردند. آن‌ها با راه انداختن جنگ داخلی می‌کوشیدند از قوام دولت مرکزی و استقرار ثبات سیاسی در کشور جلوگیری کنند.

بر این اساس مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس با استفاده از اسناد و اطلاعات موجود در این مرکز و پروژه‌ی شهید بروجردی و با هدف نمایاندن گوشه‌هایی از وقایع و حقایق دوران هشت‌ساله‌ی دفاع و مقاومت در برابر تجاوز ارتش عراق، اقدام به تدوین اطلس شماره ۹ با عنوان کردستان در جنگ کرد. این کتاب که به همت آقای رضا صادقی نگاشته شده است، به فعالیت‌های گسترده‌ی گروه‌های ضد انقلاب در استان کردستان برای تجزیه‌ی کشور؛ اقدامات تروریستی و نظامی گروه‌های تجزیه‌طلب؛ تلاش امام، مسئولان، فرماندهان و رزمندگان برای حفظ امنیت مردم این منطقه و جلوگیری از درگیری و جنگ در آن و عملیات‌های پاک‌سازی و کنترل بحران که به همت رزمندگان انجام شده، اختصاص یافته است. همچنین در این اطلس در قالب متن‌های فشرده، نقشه‌ها، عکس‌ها، نمودارها و جدول‌ها تلاش شده